

UPADŁOŚĆ KONSUMENCKA

Komentarz

redakcja naukowa
Anna Hrycaj, Patryk Filipiak

Patryk Filipiak, Anna Hrycaj, Łukasz Lipowicz

**UWZGLĘDNIAM REGULACJE WPROWADZONE
W ZWIĄZKU Z EPIDEMIĄ COVID-19**

UPADŁOŚĆ KONSUMENCKA

Komentarz

redakcja naukowa
Anna Hrycaj, Patryk Filipiak

Patryk Filipiak, Anna Hrycaj, Łukasz Lipowicz

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Stan prawny na 1 maja 2020 r.

Recenzenci

Dr hab. Joanna Kruczalak-Jankowska, prof. UG

Dr hab. Aleksander J. Witosz

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

Anna Iwannikow – JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Komentarze do poszczególnych artykułów ustawy – Prawo upadłościowe napisali:

Patryk Filipiak: art. 491¹, 491², 491⁸, 491⁹, 491^{14a}, 491¹⁸–491³⁸

Anna Hrycaj: art. 491³, 491⁵–491⁷, 491^{11a}, 491^{12a}, 491¹⁴, 491¹⁵

Łukasz Lipowicz: art. 2 ust. 2, art. 6 pkt 5, art. 491¹⁰, 491¹², 491¹⁶, 491¹⁷

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8187-776-3

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 498 ze zm.) (wyciąg)	13
CZĘŚĆ PIERWSZA. PRZEPISY OGÓLNE O POSTĘPOWANIU UPADŁOŚCIOWYM I JEGO SKUTKACH	15
TYTUŁ I. Przepisy ogólne	15
DZIAŁ I. Przepisy wstępne	15
Art. 2. [Cele postępowania]	15
DZIAŁ II. Podmiotowy zakres stosowania ustawy	18
Art. 6. [Zakres podmiotowy ustawy – wyłączenia]	18
CZĘŚĆ TRZECIA. ODREBNE POSTĘPOWANIA UPADŁOŚCIOWE	20
TYTUŁ V. Postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej	20
Art. 491 ¹ . [Przepisy mające zastosowanie do upadłości osób fizycznych]	20
Art. 491 ² . [Postępowanie upadłościowe w stosunku do osoby fizycznej]	35
Art. 491 ³ . [Skład sądu upadłościowego]	58
Art. 491 ⁵ . [Postanowienie o ogłoszeniu upadłości]	73
Art. 491 ⁶ . [Doręczenie postanowienia o ogłoszeniu upadłości; zawiadomienie o ogłoszeniu upadłości]	89
Art. 491 ^{6a} . [Pouczenia i inne informacje zawarte w zawiadomieniu kierowanym do wierzycieli]	91
Art. 491 ⁷ . [Tymczasowe pokrycie kosztów przez Skarb Państwa]	99
Art. 491 ⁸ . [Wniosek o udzielenie informacji dotyczących upadłego] ...	106
Art. 491 ⁹ . [Wynagrodzenie syndyka]	108
Art. 491 ¹⁰ . [Przesłanki umorzenia postępowania]	117
Art. 491 ^{11a} . [Wybór sposobu likwidacji masy upadłości]	131
Art. 491 ¹² . [Sprzedaż ruchomości należących do masy upadłości]	137

Art. 491 ^{12a} . [Skarga na czynności syndyka]	139
Art. 491 ¹⁴ . [Postanowienie o ustaleniu planu spłaty wierzycieli]	146
Art. 491 ^{14a} . [Odmowa ustalenia planu spłaty wierzycieli albo umorzenia zobowiązań upadłego]	160
Art. 491 ¹⁵ . [Ustalenie planu spłaty]	171
Art. 491 ¹⁶ . [Umorzenie zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli]	205
Art. 491 ¹⁷ . [Skarga kasacyjna]	218
Art. 491 ¹⁸ . [Uprawnienia i obowiązki upadłego w okresie wykonania planu spłaty wierzycieli]	220
Art. 491 ¹⁹ . [Przesłanki dopuszczalności zmiany planu spłaty wierzycieli]	228
Art. 491 ²⁰ . [Przesłanki dopuszczalności uchylenia planu spłaty wierzycieli]	237
Art. 491 ^{20a} . [Orzekanie na rozprawie]	244
Art. 491 ²¹ . [Postanowienie o stwierdzeniu wykonania planu spłaty wierzycieli i umorzeniu zobowiązań upadłego powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości i niewykonanych w wyniku wykonania planu spłaty wierzycieli]	244
Art. 491 ²² . [Zwołanie zgromadzenia wierzycieli w celu zawarcia układu]	253
Art. 491 ²³ . [Przepisy mające zastosowanie do zawarcia układu]	260
Art. 491 ²⁴ . [Akta do zgłoszeń wierzytelności]	261
TYTUŁ VI. Postępowanie o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli przez osobę fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej	266
Art. 491 ²⁵ . [Wniosek o otwarcie postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli lub sądowe skierowanie do takiego postępowania]	266
Art. 491 ²⁶ . [Uiszczenie zaliczki na wydatki postępowania]	270
Art. 491 ²⁷ . [Postanowienie o otwarciu postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli]	272
Art. 491 ²⁸ . [Obwieszczenie i doręczenie postanowienia w przedmiocie otwarcia postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli]	276
Art. 491 ²⁹ . [Przyznanie nadzorcy sądowemu zaliczki na pokrycie kosztów postępowania o zawarcie układu]	276
Art. 491 ³⁰ . [Zadania nadzorcy sądowego]	278
Art. 491 ³¹ . [Termin zgromadzenia wierzycieli]	281
Art. 491 ³² . [Przebieg zgromadzenia wierzycieli]	284
Art. 491 ³³ . [Okres obowiązywania układu]	286
Art. 491 ³⁴ . [Wykonanie układu]	287
Art. 491 ³⁵ . [Wynagrodzenie nadzorcy sądowego]	288
Art. 491 ³⁶ . [Umorzenie postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli]	293

Art. 491 ³⁷ . [Akta postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli]	296
Art. 491 ³⁸ . [Uzupełniające stosowanie przepisów Prawa restrukturyzacyjnego]	296
Skutki stanu epidemii wirusa SARS-CoV-2 na postępowanie upadłościowe wobec osób nieprowadzących działalności gospodarczej	303
1. Epidemia COVID-19 a przyczyny niewypłacalności w kontekście umorzenia zobowiązań dłużnika	303
2. Konsekwencje normatywnego uznania spraw o ogłoszenie upadłości oraz prowadzonych po ogłoszeniu upadłości za sprawy pilne	306
3. Bieg terminów procesowych i sądowych	308
4. Szczególne rozwiązania dotyczące organizacji postępowania sądowego . . .	309
Bibliografia	313

Wykaz skrótów

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1950 ze zm.)
- k.k.s. – ustawa z 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2020 r. poz. 19 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2019 r. poz. 2086 ze zm.)
- k.w. – ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2019 r. poz. 821 ze zm.)
- nowela z 2014 r. – ustawa z 29.08.2014 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. poz. 1306)
- nowela z 2019 r. – ustawa z 30.08.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1802 ze zm.)
- pr. bank. – ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 2357 ze zm.)
- pr. przeds. – ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm.)
- pr. restr. – ustawa z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2020 r. poz. 814)
- pr. up. – ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 498 ze zm.)

- p.u.s.p. – ustawa z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 365 ze zm.)
- reg. urz. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 18.06.2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. poz. 1141)
- rozporządzenie 1346/2000 – rozporządzenie Rady (WE) nr 1346/2000 z 29.05.2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.Urz. WE L 160, s. 1, ze zm. – nie obowiązuje)
- rozporządzenie 2015/848 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z 20.05.2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (wersja przekształcona) (Dz.Urz. UE L 141, s. 19, ze sprost. i zm.)
- rozporządzenie RODO – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.Urz. UE L 119, s. 1, ze sprost.)
- u.COVID-19 – ustawa z 2.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. poz. 374 ze zm.)
- u.k.s.c. – ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2020 r. poz. 755 ze zm.)
- u.p.d.o.f. – ustawa z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1387 ze zm.)
- u.p.d.o.p. – ustawa z 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 865 ze zm.)
- u.p.t.u. – ustawa z 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2020 r. poz. 106 ze zm.)

Publikatory i czasopisma

- Dor. Restr. – Doradca Restrukturyzacyjny
- M. Praw. – Monitor Prawniczy
- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
- OSNP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy
- OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
- PiP – Państwo i Prawo
- PPH – Przegląd Prawa Handlowego
- RPEiS – Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny

Inne

CIT	– podatek dochodowy od osób prawnych
ETPC	– Europejski Trybunał Praw Człowieka
GUS	– Główny Urząd Statystyczny
IPiSS	– Instytut Pracy i Spraw Socjalnych
KRZ	– Krajowy Rejestr Zadłużonych
MSiG	– Monitor Sądowy i Gospodarczy
NIP	– numer identyfikacji podatkowej
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
PESEL	– Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności
PIT	– podatek dochodowy od osób fizycznych
RPO	– Rzecznik Praw Obywatelskich
SA	– Sąd Apelacyjny
S.A.	– spółka akcyjna
SLPS	– System Losowego Przydziału Spraw (system teleinformatyczny służący do losowego przydziału spraw i zadań sądu, działający w oparciu o generator liczb losowych)
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– Sąd Okręgowy
sp. z o.o.	– spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
VAT	– podatek od towarów i usług

USTAWA

z 28.02.2003 r.

Prawo upadłościowe¹

(Dz.U. z 2019 r. poz. 498; zm.: Dz.U. z 2019 r. poz. 912, poz. 1495, poz. 1802, poz. 2089, poz. 2217)

(wyciąg)

---

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy 2001/17/WE z 19.03.2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji zakładów ubezpieczeń (Dz.Urz. WE L 110 z 20.04.2001);
- 2) dyrektywy 2001/24/WE z 4.04.2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji instytucji kredytowych (Dz.Urz. WE L 125 z 5.05.2001).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie – z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej – dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

CZĘŚĆ PIERWSZA

PRZEPISY OGÓLNE O POSTĘPOWANIU UPADŁOŚCIOWYM I JEGO SKUTKACH

TYTUŁ I

Przepisy ogólne

DZIAŁ I

Przepisy wstępne

Art. 2. [Cele postępowania]

(...)

2.² Postępowanie uregulowane ustawą wobec osób fizycznych należy prowadzić również tak, aby umożliwić umorzenie zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym.

1. Jak wskazano w uzasadnieniu rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw³, z uwagi na możliwość „objęcia postępowaniem upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej także osoby, które zakończyły działalność gospodarczą bez oczekiwania wpływu jednego roku od zakończenia działalności (zmiany wprowadzone z dniem

² Art. 2 ust. 2 zmieniony przez art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z 30.08.2019 r. (Dz.U. poz. 1802 ze zm.) zmieniającej nin. ustawę z dniem 24.03.2020 r.

³ VIII kadencja, druk sejm. nr 3480, s. 4.

1.01.2016 r.), projekt zakłada ujednoczenie ogólnej dyrektywy prowadzenia postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych, niezależnie od tego, czy sąd prowadzi postępowanie wobec przedsiębiorcy, byłego przedsiębiorcy czy też osoby fizycznej, która nigdy nie prowadziła działalności gospodarczej. Wymaga podkreślenia, że projekt zakłada praktyczne ujednoczenie sytuacji prawnej osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą z osobą nieprowadzącą takiej działalności na gruncie prawa upadłościowego. W konsekwencji proponuje się również uchylene ust. 1a w art. 2⁴.

2. Należy jednak wskazać, że zmiana treści art. 2 ust. 2 pr. up., polegająca na wykreśleniu sformułowania o dążeniu – o ile jest to możliwe – do zaspokojenia w ramach postępowania roszczeń wierzycieli w jak najwyższym stopniu, nie miała charakteru tylko i wyłącznie porządkującego, albowiem uznać należy, że w zamyśle ustawodawcy zmodyfikowała jednak postrzeganie i hierarchię celów, jakie realizować ma upadłość konsumencka. Aktualnie w ramach upadłości konsumenckiej doszło do zdecydowanego wzmocnienia jej funkcji windykacyjnej kosztem funkcji oddłużeniowej. Postępowanie to ma zasadniczo, bo nie każdorazowo, doprowadzić do oddłużenia upadłego konsumenta. Ustawodawca dokonał w nim, co należy jeszcze raz podkreślić, znaczącego wzmocnienia pozycji wierzycieli, m.in. poprzez wprowadzenie jako zasady ustalenia planu spłaty, a jako wyjątku od niej – warunkowego umorzenia zobowiązań. Z kolei bezwarunkowe umorzenie zobowiązań ma mieć charakter szczególnie wyjątkowy. Nie sposób pomijać również tego, że ustawodawca wprowadził obowiązek dokonania podziału zgromadzonych funduszy masy upadłości w przypadku umorzenia postępowania czy odmowy ustalenia planu spłaty, odmowy umorzenia zobowiązań bez ustalenia planu spłaty oraz odmowy warunkowego umorzenia zobowiązań bez ustalenia planu spłaty. Wszystkie te modyfikacje w sposób oczywisty i wymierny wzmacniają funkcję windykacyjną tego postępowania. Poglądu tego nie zmienia fakt, że postępowanie upadłościowe prowadzone wobec konsumentów ma finalnie doprowadzić do umorzenia zobowiązań upadłego konsumenta.
3. Komentowana zmiana stanowi zatem w przypadku upadłości konsumenckiej powrót do tzw. zasady optymalizacji, która od początku obowiązywania ustawy wskazywała wyraźnie nadrzędny cel postępowania upadłościowego prowadzonego dla przedsiębiorców. Celem tym było zaś jak najpełniejsze zrealizowanie podstawowej i wyłącznej w zasadzie funkcji windykacyjnej, przypisanej początkowo temu postępowaniu przez ustawodawcę. Przybierała ona postać dyrektywy kierowanej przede wszystkim do organów tego postępowania. Nakazywała ona takie prowadzenie każdego postępowania upadłościowego, by zmaksymalizować zaspokojenie wierzycieli upadłego przedsiębiorcy. Co istotne, pomimo wprowadzenia do postępowania upadłościowego instytucji tzw. upadłości konsumenckiej⁴ ustawodawca nie zdecydował się początkowo na zmia-

⁴ Ustawą z 5.12.2008 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 234, poz. 1572).

nę art. 2 pr. up. Nie ulega zatem wątpliwości, że celem postępowania upadłościowego prowadzonego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej początkowo było – tak jak w przypadku przedsiębiorców – zrealizowanie dyrektywy wynikającej z art. 2 pr. up., czyli doprowadzenie do możliwie najwyższego w danych warunkach zaspokojenia wierzycieli upadłego konsumenta. Upadłość konsumencka służyła w związku z tym także właściwie wyłączeniu realizacji funkcji windykacyjnej prawa upadłościowego i naprawczego, która była wspólna w przypadku prowadzenia postępowania upadłościowego wobec przedsiębiorców, jak i wobec konsumentów. Stan ten uległ diametralnej zmianie na mocy noweli z 2014 r., która weszła w życie 31.12.2014 r., kiedy to do art. 2 pr. up. dodano ust. 2, w którym wskazano, że w przypadku postępowań upadłościowych prowadzonych wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej celem tychże postępowań ma być również umorzenie zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym. Skutkowało to radykalną modyfikacją znaczenia instytucji upadłości konsumenckiej. Upřednio pełniona przez nią funkcja windykacyjna obecnie zmieniona została na oddłużeniową.

4. Prymat przyznano wówczas doprowadzeniu do oddłużenia konsumentów. Zasada ta została, jak już wskazano, zdecydowanie osłabiona w obecnie obowiązującym postępowaniu prowadzonym wobec konsumentów na rzecz realizacji funkcji windykacyjnej i to pomimo że poza wnioskiem o ogłoszenie upadłości wobec konsumenta złożonym wyłącznie przez jego wierzyciela nadal utrzymano wyłączenie stosowania w tym postępowaniu art. 13 czy brzmienie art. 491⁷ ust. 1, jak również art. 491¹⁶ ust. 1 pr. up. Powołane przepisy umożliwiają nadal ogłoszenie upadłości konsumenta w sytuacji całkowitego braku majątku, a następnie umorzenie jego zobowiązań bez ustalenia planu spłaty w braku perspektywy uzyskania jakichkolwiek wpływów z likwidacji majątku konsumenta.
5. Nie sposób jednak w obecnym stanie prawnym twierdzić, że w przypadku upadłości konsumenckiej funkcja windykacyjna tego postępowania tylko wspiera zasadniczą funkcję oddłużeniową. Wprawdzie, jak już wskazywano, obecnie obowiązujące przepisy nadal utrzymują zasadę oddłużenia konsumentów, to jednak w istotny i wymierny sposób wzmacniają realizację interesów wierzycieli w tym postępowaniu. W szczególności cel ten ustawodawca realizuje, po pierwsze – przez wprowadzenie zasady, że bezwarunkowe umorzenie zobowiązań bez ustalenia planu spłaty przewidziano dla sytuacji wyjątkowych, po drugie – przez wprowadzenie instytucji warunkowego umorzenia zobowiązań bez ustalenia planu spłaty i wreszcie po trzecie – przez obowiązek wydłużenia przez sąd okresu planu spłaty wówczas, gdy sąd dojdzie do wniosku, że upadły konsument doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.
6. Cel windykacyjny i oddłużeniowy realizowany jest zasadniczo – zgodnie z art. 491² ust. 1 pr. up. – z zastosowaniem przepisów Prawa upadłościowego o postępowaniu

upadłościowym. Jest on wszakże dostępny do osiągnięcia z wykorzystaniem przepisów Prawa restrukturyzacyjnego dotyczących przyspieszonego postępowania układowego, co wynika z kolei z art. 491³⁸ pr. up., jak również w oparciu o procedurę przewidzianą zasadniczo do prowadzenia upadłości przedsiębiorców (art. 491¹ ust. 2 pr. up.).

7. To, że ustawodawca zdecydował się na przełamanie dotychczasowej nierównowagi celów tego postępowania, nie pozostaje bez wpływu na prowadzenie wykładni przepisów regulujących zarówno zagadnienia procesowe, jak i materialne skutki związane z ogłoszeniem i przeprowadzeniem upadłości konsumenckiej. Wykładnia przepisów regulujących postępowanie prowadzona czy to przez jego uczestników, czy też organy postępowania zmierzać ma do jak najpełniejszego urzeczywistnienia celów, jakie ma realizować przedmiotowe postępowanie.
8. Te uwagi są niezbędne, albowiem wskazują na konieczność stosowania z wyjątkową ostrożnością tzw. klaryfikacyjnej wykładni, odwołującej się jedynie do brzmienia danego przepisu i odrzucającej inne metody wykładni⁵ z powołaniem się na to, że językowa wykładnia prowadzi do zadowalających rezultatów. Stąd też postulować należy, by podmioty zaangażowane w proces upadłości konsumenckiej nie ograniczały stosowanej metody wykładni przepisów jedynie do ich językowej warstwy, bez uwzględnienia celu, jakiemu ma służyć wprowadzenie do porządku prawnego danej instytucji. Powyższe aspekty uwzględnia derywacyjna koncepcja wykładni, której ideę przedstawił Z. Ziemiński, a która została rozwinięta przez M. Zielińskiego⁶.

DZIAŁ II

Podmiotowy zakres stosowania ustawy

Art. 6. [Zakres podmiotowy ustawy – wyłączenia]

Nie można ogłosić upadłości:

(...)

- 5) osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne, które nie prowadzą innej działalności gospodarczej lub zawodowej;

⁵ W szczególności wykładni funkcjonalnej.

⁶ M. Zieliński, *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, Warszawa 2010, s. 84–85 oraz 222–343; Z. Ziemiński, *Przepis prawny a norma prawna*, RPEiS 1960/1, s. 105 i n.; M. Zieliński, O. Bogucki, A. Choduń, S. Czepita, B. Kanarek, A. Munczewski, *Zintegrowanie polskich koncepcji wykładni prawa*, RPEiS 2009/4, s. 23–39.

1. Artykuł 6 pkt 5 należy wyklądać razem z art. 491¹ ust. 1 pr. up., który stanowi, że postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej obejmuje swym zakresem podmiotowym wszystkie te osoby fizyczne, których upadłości nie można ogłosić zgodnie z przepisami działu II tytułu I części pierwszej Prawa upadłościowego, a zatem także osoby fizyczne prowadzące gospodarstwo rolne, o których mowa w art. 6 pkt 5.
2. Zasygnalizować tylko w tym miejscu należy treść art. 8 ust. 1 pr. up., stosownie do którego wierzyciel może żądać ogłoszenia upadłości osoby fizycznej, która była przedsiębiorcą, także po zaprzestaniu prowadzenia przez nią działalności gospodarczej, jeżeli od dnia wykreślenia z właściwego rejestru nie upłynął rok. Postępowanie to toczyć się będzie według przepisów tytułu V części trzeciej o postępowaniu odrębnym wobec osób nieprowadzących działalności gospodarczej. Sam dłużnik (były przedsiębiorca) może skutecznie złożyć wniosek o ogłoszenie wobec niego upadłości konsumenckiej jeszcze przed upływem odnośnego rocznego terminu.
3. Niemniej jednak w razie ogłoszenia upadłości konsumenckiej w stosunku do tej kategorii konsumentów w toku postępowania upadłościowego nie dokonuje się różnicowania ich zobowiązań na te związane z prowadzoną wcześniej przez nich działalnością gospodarczą i na zobowiązania z nią niezwiązane. Plan spłaty w tych wypadkach obejmować będzie obie kategorie zobowiązań. Analogicznie w przypadku umorzenia zobowiązań bez ustalania planu spłaty obejmować ono będzie zarówno zobowiązania związane z prowadzoną przez dłużnika działalnością gospodarczą, jak i zobowiązania z nią niezwiązane.
4. W praktyce opartej na dotychczasowym, obowiązującym do 24.03.2020 r. brzmieniu art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 pr. up., z uwagi na powszechność składania wniosków o ogłoszenie upadłości po terminie określonym w art. 21 ust. 1 pr. up., w praktyce często iluzoryczna była możliwość ogłoszenia upadłości w stosunku do osób fizycznych określonych w art. 8 pr. up., albowiem zgodnie z art. 491⁴ ust. 2 pkt 3 pr. up. sąd zobowiązany był oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej złożony przez dłużnika, który mając taki obowiązek, wbrew przepisom ustawy nie zgłosił w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości.
5. Podsumowując, wskazać należy, że aktualnie konsumencką zdolność upadłościową ma każda osoba fizyczna, wobec której nie zachodzą przesłanki prowadzenia postępowania upadłościowego na zasadach ogólnych. Poza osobami fizycznymi nieprowadzącymi działalności gospodarczej czy zawodowej będą to także osoby fizyczne prowadzące gospodarstwo rolne.

CZĘŚĆ TRZECIA

ODRĘBNE POSTĘPOWANIA

UPADŁOŚCIOWE

TYTUŁ V

Postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej

Art. 491¹.⁷ [Przepisy mające zastosowanie do upadłości osób fizycznych]

1. Przepisy niniejszego tytułu stosuje się wobec osób fizycznych, których upadłości nie można ogłosić zgodnie z przepisami działu II tytułu I części pierwszej.

1. Artykuł 491¹ dotyczy dwóch kwestii:

- 1) zdolności upadłościowej osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, wobec których postępowanie upadłościowe będzie prowadzone na podstawie przepisów odrębnych tytułu V części trzeciej Prawa upadłościowego, oraz
- 2) możliwości prowadzenia postępowania wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej na podstawie przepisów ogólnych o upadłości przedsiębiorców, tj. na podstawie części pierwszej Prawa upadłościowego.

---

⁷ Art. 491¹ zmieniony przez art. 1 pkt 55 ustawy z 30.08.2019 r. (Dz.U. poz. 1802 ze zm.) zmieniającej nin. ustawę z dniem 24.03.2020 r.

2. Przydatnym i praktycznym uproszczeniem będzie, jeśli określimy ową zdolność upadłościową mianem konsumenckiej zdolności upadłościowej⁸. Zdolność upadłościowa oznacza możliwość bycia podmiotem, wobec którego ogłaszana jest upadłość oraz prowadzone jest postępowanie upadłościowe. Zdolność upadłościowa wywodzi się z materialnoprawnego statusu danej osoby fizycznej. Jest to więc atrybut zdolności prawnej rozumianej jako możliwość bycia podmiotem praw i obowiązków⁹. Pojęcie zdolności upadłościowej natomiast należy do kategorii procesowej¹⁰, a nie materialnoprawnej¹¹. Jest ono upadłościową emanacją zdolności sądowej, czyli zdolności bycia stroną lub uczestnikiem dowolnego sądowego postępowania cywilnego¹². Innymi słowy, zdolność upadłościowa jest wyrazem procesowego przymiotu zdolności sądowej w postępowaniu upadłościowym. Zdolność prawna warunkuje posiadanie zdolności sądowej, a także zdolności upadłościowej. Zdolność sądową mają wszystkie osoby fizyczne od chwili urodzenia do chwili śmierci (por. art. 64 § 1 k.p.c. oraz art. 8 k.c.). Jest tak dlatego, że każda żyjąca osoba fizyczna posiada zdolność prawną, może być podmiotem praw i obowiązków cywilnych¹³.
3. Zdolność procesowa oznacza możliwość dokonywania w postępowaniu czynności procesowych. Jest procesowym wyrazem zdolności do czynności prawnych. Zgodnie z art. 65 § 1 oraz 2 k.p.c. zdolność do czynności procesowych (zdolność procesową) mają osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych (tzw. pełna zdolność procesowa). Osoba fizyczna ograniczona w zdolności do czynności prawnych ma zdolność procesową w sprawach wynikających z czynności prawnych, których może dokonywać samodzielnie (tzw. ograniczona zdolność procesowa). Powyższe oznacza, że niektóre podmioty posiadające zdolność sądową (np. osoby ubezwłasnowolnione, małoletni poniżej 18 lat) nie posiadają zdolności procesowej (pełnej lub ograniczonej).

⁸ Pojęcie to jest znane i utrwalone w literaturze, np. W. Głodowski, A. Hrycaj, *Zakres podmiotowy i podstawy ogłoszenia „upadłości konsumenckiej”*, PiP 2010/2, s. 70; S. Gurgul, *Postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej*, cz. 1, M. Praw. 2009/10, s. 527.

⁹ Por. Z. Radwański, A. Olejniczak, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2011, s. 140.

¹⁰ Tak w doktrynie: M. Allerhand, *Prawo upadłościowe. Prawo o postępowaniu układowem. Komentarz*, Warszawa 1937, s. 12, 13, 29, 32; A. Jakubecki, *Glosa do wyroku SN z 6.10.2004 r.*, I CK 71/04, OSP 2005/12, s. 661; W. Głodowski, A. Hrycaj, *Zakres...*, s. 72–73; K. Michalak, *Materialnoprawne i formalnoprawne przesłanki ogłoszenia upadłości spółek handlowych*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2006/1, s. 11; A. Pokora, *Zdolność upadłościowa*, PPH 1998/2; Z. Świeboda, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2003, s. 17, oraz w orzecznictwie: postanowienia SN z 18.03.1993 r., I CRN 121/92, LEX nr 1402772, i z 26.04.2002 r., IV CKN 1667/00, OSNC 2003/5, poz. 65.

¹¹ Tak F. Zedler, *Zarys prawa upadłościowego*, Warszawa 2016, s. 31; S. Gurgul, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 546; J. Kruczalak-Jankowska, *Zdolność upadłościowa i podstawy ogłoszenia upadłości w projekcie zmian prawa upadłościowego i naprawczego*, PPH 2007/1, s. 4.

¹² Por. J. Jodłowski [w:] J. Jodłowski i in., *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2009, s. 195 i n.

¹³ Na temat zdolności upadłościowej dziecka poczętego, lecz jeszcze nienarodzonego por. niżej teza 12, pkt d.

4. Na kanwie przepisów upadłościowych zdolność procesową mają jedynie osoby fizyczne z pełną zdolnością do czynności prawnych, czyli osoby, które ukończyły 18 lat i nie są ubezwłasnowolnione nawet w części, jak również takie, co do których ustanowiono doradcę tymczasowego w trybie art. 548 k.p.c.
5. Zdolność upadłościową mają osoby fizyczne o określonych cechach szczególnych. Wszystkie one jednak mają zdolność sądową, nawet jeśli nie mają zdolności procesowej. W przypadku braku zdolności procesowej wszelkich czynności w postępowaniu, ze złożeniem wniosku upadłościowego włącznie, dokonują ich przedstawiciele ustawowi. Na przykład w stosunku do małoletniego pozostającego pod władzą rodzicielską przedstawicielami ustawowymi są co do zasady rodzice (por. art. 12 k.c. oraz art. 98 § 1 k.r.o.¹⁴).
6. Sąd upadłościowy, do którego złożony został wniosek o ogłoszenie upadłości, powinien rozważyć z urzędu i obligatoryjnie, czy wnioskodawca będący jednocześnie osobą, wobec której ma być ogłoszona upadłość, posiada zdolność upadłościową. W przypadku ustalenia, że tak nie jest, sąd odrzuci wniosek na podstawie art. 199 k.p.c. Jest to konsekwencją przyjęcia, że zdolność upadłościowa jest, podobnie jak zdolność sądowa oraz procesowa, przesłanką procesową oraz że konsumenckie postępowanie upadłościowe jest sądowym postępowaniem cywilnym, do którego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o procesie (art. 35 w zw. z art. 491² ust. 1 pr. up.). Brak zdolności upadłościowej skutkuje niedopuszczalnością postępowania upadłościowego¹⁵.

Jeśli do sądu trafił wniosek osoby, która wnosi o rozpoznanie sprawy na podstawie przepisów odrębnych o upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, a w trakcie badania wniosku okaże się, że wnioskodawca jest przedsiębiorcą, to sąd nie ma podstawy do odrzucenia wniosku w związku z brakiem zdolności upadłościowej. Nie ma też podstaw do oddalenia wniosku na innej podstawie z tej tylko przyczyny, że osoba nie jest konsumentem. Żądanie wniosku obejmuje w istocie ogłoszenie upadłości wedle stosownych przepisów i w trybie oraz w odpowiednim postępowaniu (zwykłym lub odrębnym). Kwestie te określa przewodniczący, który wydaje zarządzenie o skierowaniu sprawy do ustalonego postępowania odrębnego (art. 201 § 1 k.p.c. w zw. z art. 35 pr. up.). Ustawa nie wyróżnia szczególnego żądania ogłoszenia upadłości konsumenckiej lub upadłości przedsiębiorcy, nie ma też rozróżnienia co do zdolności upadłościowej. Por. szerzej: A. Hrycaj, komentarz do art. 491⁵, teza 16. Odmiennie: A. Witosz [w:] R. Adamus, A.J. Witosz, A. Witosz, *Upadłość konsumencka. Komentarz praktyczny*, Warszawa 2009, s. 26, tezy 1 i 2.

¹⁴ Por. też niżej teza 11, pkt e.

¹⁵ Por. A. Jakubecki, *Glosa do wyroku SN z 6.10.2004 r., I CK 71/04*, s. 665.

Jeśli zgodnie z wnioskiem sprawa trafi do postępowania odrębnego, a sąd uzna, że powinna ona być prowadzona według przepisów ogólnych, to sprawa zostanie postanowieniem przekazana do właściwego postępowania. W tym celu sprawa będzie przedłożona przewodniczącemu, który zarządzi losowanie składu zgodnego z przepisami (losowy przydział sprawy przez SLPS na podstawie § 43 i n. reg. urz.). Na podstawie art. 491³ pr. up. sprawy o ogłoszenie upadłości konsumenckiej rozpoznaje sąd upadłościowy w składzie jednego sędziego zawodowego, natomiast zgodnie z art. 18 pr. up. sprawy o ogłoszenie upadłości przedsiębiorcy rozpoznaje sąd upadłościowy w składzie trzech sędziów zawodowych. Po wylosowaniu składu w ramach SLPS sprawa zostanie przedłożona sądowi właściwemu. Zgodnie z art. 200 § 2 oraz 3 w zw. z art. 201 § 2 k.p.c. w zw. z art. 35 pr. up. sąd, któremu sprawa została przekazana, jest związany postanowieniem o przekazaniu sprawy. Czynności dokonane w sądzie niewłaściwym pozostają w mocy. Na postanowienie o przekazaniu nie przysługuje zażalenie (art. 33 pr. up.).

7. Przepisy tytułu V części trzeciej Prawa upadłościowego stosuje się do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Tak stanowi nazwa tej części ustawy. Artykuł 491¹ reguluje zakres podmiotowy tzw. upadłości konsumenckiej nieco odmiennie. Zgodnie z nim przepisy art. 491¹–491²⁴ pr. up. stosuje się do tych osób fizycznych, co do których nie można ogłosić upadłości zgodnie z przepisami działu II tytułu I części pierwszej Prawa upadłościowego (czyli na ogólnych podstawach podmiotowych).

Przepisy o upadłości konsumenckiej powinny być stosowane wobec wszystkich osób fizycznych, do których nie stosuje się przepisów o postępowaniu upadłościowym prowadzonym w normalnym trybie. Zakresy zastosowania przepisów o upadłości konsumenckiej oraz o upadłości przedsiębiorców są więc rozłączne, ale razem obejmują wszystkie osoby fizyczne¹⁶.

Dział II tytułu I części pierwszej Prawa upadłościowego reguluje ogólny zakres podmiotowy stosowania ustawy. Przepisy w nim zawarte określają w odniesieniu do osób fizycznych, że upadłość można ogłosić wobec:

- 1) osób fizycznych będących przedsiębiorcami w rozumieniu art. 43¹ k.c. (art. 5 ust. 1 pr. up.)¹⁷, niezależnie od faktu zgłoszenia działalności do właściwego rejestru (art. 9 pr. up.), jednak z wyłączeniem osób fizycznych prowadzących gospodarstwo

¹⁶ Por. *Rekomendacje Zespołu Ministra Sprawiedliwości ds. nowelizacji Prawa upadłościowego i naprawczego*, Warszawa 2012, s. 265 (www.ms.gov.pl, dostęp: 31.12.2014 r.), dalej – Rekomendacje; por. też. P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2014, komentarz do art. 491¹.

¹⁷ Na podstawie art. 43¹ k.c. przedsiębiorcą jest taka osoba fizyczna, która prowadzi we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

rolne, chyba że osoby te prowadzą inną, pozarolniczą działalność gospodarczą lub zawodową¹⁸ (art. 6 pkt 5 pr. up.);

2) osób fizycznych będących współnikami osobowych spółek handlowych ponoszących odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem, a więc współników spółki jawnej oraz komplementariuszy w spółce komandytowej i komandytowo-akcyjnej (art. 5 ust. 2 pkt 2 pr. up.);

3) współników spółki partnerskiej (art. 5 ust. 2 pkt 3 pr. up.).

8. W pozostałym zakresie co do osób fizycznych stosuje się przepisy o upadłości konsumenckiej. Dla określenia kręgu tych osób istotne jest przyjęcie prawidłowej definicji przedsiębiorcy. Artykuł 5 pr. up. w tym zakresie wyraźnie odsyła do prywatnoprawnej definicji przedsiębiorcy zlokalizowanej w Kodeksie cywilnym (art. 43¹). Pomija zaś definicję wywodzącą się z porządku publicznoprawnego, ujętą w przepisach Prawa przedsiębiorców¹⁹. Zgodnie z art. 43¹ k.c. przedsiębiorcą jest m.in. osoba fizyczna prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową²⁰. Kodeks cywilny nie definiuje jednak pojęcia działalności gospodarczej ani zawodowej. Należy więc kierować się potocznym rozumieniem tego pojęcia²¹, przy czym bardzo ważną wskazówką jest definicja zawarta w Prawie przedsiębiorców. Zgodnie z art. 3 pr. przeds. działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. Działalność gospodarcza musi być wykonywana w ramach obrotu gospodarczego, musi być skierowana wobec odbiorców zewnętrznych oraz musi być wykonywana w imieniu własnym²². Przedsiębiorcami są również osoby, które wykonują wolne zawody²³.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pr. przeds. nie stanowi działalności gospodarczej działalność wykonywana przez osobę fizyczną, której przychód należny z tej działalności nie przekracza w żadnym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa

¹⁸ W takim przypadku ogłasza się upadłość na podstawie przepisów ogólnych. Por. też: P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe i naprawcze...*, 2014, komentarz do art. 491¹; S. Gurgul, *Prawo upadłościowe i naprawcze...*, 2013, art. 491¹.

¹⁹ Zgodnie z art. 4 pr. przeds. przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą.

²⁰ W niniejszym opracowaniu celowo pomija się jednostki organizacyjne.

²¹ Por. T. Szanciło, *Przedsiębiorca w prawie polskim*, PPH 2005/3, s. 4 i n.; A. Kidyba, *Prawo handlowe*, Warszawa 2008, s. 20; W.J. Katner [w:] *Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz*, red. M. Pyziak-Szafnicka, Warszawa 2009, s. 403 i n.

²² Por. uwagi konstrukcyjne dotyczące działalności gospodarczej: C. Kosikowski, *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa 2013, komentarz do art. 2; T. Kocowski [w:] *System Prawa Administracyjnego*, t. 8A, *Publiczne prawo gospodarcze*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Warszawa 2013, s. 196 i n.

²³ Trzeba jednak pamiętać, że działalność zawodowa mieści się w zakresie pojęcia działalności gospodarczej. W tym ujęciu zgodzić się należy, że art. 43¹ k.c. został sformułowany niepoprawnie. Tak T. Kocowski [w:] *System Prawa Administracyjnego*, t. 8A, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, s. 195.

w ustawie z 10.10.2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2018 r. poz. 2177 ze zm.), i która w okresie ostatnich 60 miesięcy nie wykonywała działalności gospodarczej. Jest to tzw. działalność nieewidencjonowana²⁴. Osoba ją prowadząca może złożyć wniosek o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Działalność ta staje się działalnością gospodarczą z dniem określonym we wniosku (art. 5 ust. 2 pr. przeds.). Mimo takiego brzmienia przepisu, który wprost wskazuje, że osoba taka nie będzie kwalifikowana jako przedsiębiorca w rozumieniu art. 4 pr. przeds., osoba taka pozostaje przedsiębiorcą na kanwie art. 43¹ k.c.²⁵ A zatem prowadzone będzie wobec niej postępowanie upadłościowe na zasadach ogólnych.

9. Jeśli wnioskodawca złoży wniosek o ogłoszenie upadłości i powoła się na stosowanie przepisów o upadłości konsumenckiej, zaś sąd ustali, że wnioskodawca jest przedsiębiorcą i powinny być stosowane przepisy ogólne, to sąd nie powinien odmówić rozpoznania wniosku poprzez jego oddalenie lub odrzucenie, lecz powinien ogłosić upadłość na podstawie ogólnej (nie na podstawie przepisów odrębnych). Oczywiście wcześniej będą musiały być uzupełnione braki formalne wniosku (por. art. 22 i 23 pr. up.) oraz wpłacona zaliczka na wydatki na podstawie art. 22a pr. up. A ponadto sprawę trzeba będzie przekazać do rozpoznania w innym składzie (trzech sędziów – art. 18 pr. up.)²⁶.
10. Do grona przedsiębiorców niewątpliwie należy zaliczyć także współników spółki cywilnej. Wykonują oni działalność nie na rzecz spółki cywilnej, która nie stanowi odrębnego podmiotu prawa, lecz na swoją rzecz i w imieniu własnym²⁷. Spółka cywilna jest jedynie stosunkiem prawnym o charakterze zobowiązaniowym, w ramach której działalność jest wykonywana.
11. Mając powyższe na uwadze, przepisy o upadłości konsumenckiej będą stosowane typologicznie wobec następujących osób fizycznych:
  - 1) osób fizycznych nieprowadzących żadnej pozarolniczej działalności gospodarczej ani zawodowej, w tym osób fizycznych prowadzących wyłącznie gospodarstwo rolne²⁸;
  - 2) współników spółek osobowych, którzy nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem, a więc komandytariuszy w spółce komandytowej oraz akcjonariuszy w spółce komandytowo-akcyjnej;

²⁴ Por. A.K. Kruszewski [w:] *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, red. A. Pietrzak, Warszawa 2019, komentarz do art. 5, pkt 1.1.

²⁵ Tak: E. Gniewek [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2019, komentarz do art. 43¹, pkt 2; A.K. Kruszewski [w:] *Prawo przedsiębiorców...*, komentarz do art. 5, pkt 1.1.

²⁶ Por. też komentarz do art. 491⁵, teza 16.

²⁷ T. Kocowski [w:] *System Prawa Administracyjnego*, t. 8A, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, s. 207.

²⁸ Por. też wyraźne intencje ustawodawcy: uzasadnienie projektu ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze oraz niektórych innych ustaw, VII kadencja, druk sejm. nr 2265; por. też P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe i naprawcze...*, 2014, komentarz do art. 491¹.

- 3) (od 1.01.2016 r.) osób fizycznych będących byłymi przedsiębiorcami, zarówno gdy wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony przez dłużnika, jak i przez wierzyciela.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 pr. up. wierzyciel może złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej, która była przedsiębiorcą, także po zaprzestaniu prowadzenia przez nią działalności gospodarczej, jeżeli od dnia wykreślenia z właściwego rejestru nie upłynął rok. Postępowanie toczy się według przepisów tytułu V części trzeciej Prawa upadłościowego. Zasadę tę stosuje się odpowiednio do osób, które przestały być współnikami osobowych spółek handlowych (art. 8 ust. 2 pr. up.), oraz do osób, które faktycznie prowadziły działalność gospodarczą nawet wówczas, gdy nie dopełniły obowiązku jej zgłoszenia we właściwym rejestrze (art. 9 pr. up.). Przepis ten nie dotyczy w istocie zdolności upadłościowej, lecz legitymacji do złożenia wniosku. Od 1.01.2016 r. nie ma wątpliwości, że osoba fizyczna natychmiast po zakończeniu wykonywania działalności gospodarczej, a zatem po utracie statusu przedsiębiorcy, nabywa konsumencką zdolność upadłościową. Nie jest ona wyłączona w okresie roku, jak to było wcześniej²⁹.

Oczywiście, ogłoszenie upadłości i stosowanie przepisów o upadłości konsumenckiej będzie dopuszczalne także wobec **osób fizycznych, które były przedsiębiorcami, a od zakończenia przez nie działalności gospodarczej lub zawodowej minął już rok**. Jest tak nawet wtedy, kiedy część lub nawet całość spośród zobowiązań takiej osoby fizycznej istniejących w dniu ogłoszenia upadłości stanowią zobowiązania powstałe jeszcze w czasie, kiedy była przedsiębiorcą i w związku z prowadzoną działalnością. Przepisy nie wprowadzają żadnego ograniczenia w tym zakresie;

- 4) (od 1.01.2016 r.) osób fizycznych będących byłymi współnikami osobowych spółek handlowych, o których mowa w art. 5 ust. 2 pkt 2 i 3 (art. 8 ust. 2 pr. up.).

Dla wyjaśnienia podaję też, że przepisy o upadłości konsumenckiej będą stosowane wobec:

- 5) udziałowców i członków organów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz akcjonariuszy i członków organów spółki akcyjnej, w tym w stadium w organizacji;
- 6) likwidatorów spółek prawa handlowego;
- 7) członków zarządu w spółce partnerskiej oraz członków rady nadzorczej w spółce komandytowo-akcyjnej;
- 8) członków stowarzyszeń oraz fundatorów fundacji, jak również członków organów tych podmiotów.

Na powyższe twierdzenie nie ma wpływu fakt, że spółka, stowarzyszenie, fundacja lub inna jednostka organizacyjna jako osoba prawna lub ułamna osoba prawna prowadzi

²⁹ Por. P. Filipiak [w:] *Upadłość konsumencka po dużej nowelizacji. Komentarz*, red. P. Filipiak, Poznań 2015, komentarz do art. 491¹, teza 10.

działalność gospodarczą. Jest to szczególnie istotne w kontekście pewnych wątpliwości, które mogłyby wynikać w ocenie statusu wspólników oraz członków organów spółek prawa handlowego. Co prawda członek zarządu spółki akcyjnej wykonuje czynności w sposób zorganizowany i ciągły oraz z zamiarem osiągnięcia zysku. Nie można jednak przypisać mu statusu przedsiębiorcy, ponieważ jego działalność ma charakter czynności osobistych wykonywanych na rzecz zarządzanej spółki.

Niewątpliwie członek zarządu spółki kapitałowej wykonuje działalność w imieniu zarządzanej spółki. W takim przypadku nie wykonuje on działalności gospodarczej, której elementem konstrukcyjnym jest wykonywanie jej w imieniu własnym. Podobna relacja zachodzi pomiędzy spółką a jej pracownikami oraz innymi stałymi współpracownikami. Prowadzenie działalności we własnym imieniu oznacza, że dana osoba sama organizuje swoją aktywność oraz dokonuje w swoim imieniu czynności prawnych wiążących się z nią. Jako uczestnik obrotu gospodarczego zawiera wszelkie umowy i ponosi odpowiedzialność za zaciągnięte zobowiązania oraz popełnione czyny – własne, a także osób działających w jego imieniu³⁰.

Ewentualny status przedsiębiorcy można by próbować przypisać osobie, która wykonuje usługi w postaci zarządzania albo nadzorowania cudzych przedsiębiorstw, czyni to profesjonalnie, w sposób stały, zorganizowany i zarobkowy. Jeśli dana osoba fizyczna jest członkiem kilku lub kilkunastu rad nadzorczych jednocześnie, to jej działalność ma niewątpliwie cechy działalności gospodarczej.

12. Wątpliwości dotyczą następujących osób fizycznych:

a) przedsiębiorców po zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej

Zgodnie z art. 22 ust. 1 pr. przeds. przedsiębiorca niezatrudniający pracowników może zawiesić wykonywanie działalności gospodarczej. Przedsiębiorca wpisany do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) może zawiesić wykonywanie działalności gospodarczej na czas nieokreślony albo określony, nie krótszy jednak niż 30 dni (art. 22 ust. 1 pr. przeds.). Artykuł 25 ust. 1 pr. przeds. stanowi, że w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej przedsiębiorca nie może wykonywać działalności gospodarczej i osiągać bieżących przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Z drugiej jednak strony art. 25 ust. 2 pr. przeds. stanowi listę czynności, które przedsiębiorca ma prawo wykonywać w okresie zawieszenia. Przedsiębiorca w szczególności:

- 1) może wykonywać wszelkie czynności niezbędne do zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów, w tym rozwiązywania zawartych wcześniej umów;

³⁰ Tak S. Dmowski (aktualizacja R. Trzaskowski) [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Część ogólna*, red. J. Gudowski, t. 1, Warszawa 2014, komentarz do art. 43¹.

- 2) może przyjmować należności i jest obowiązany regulować zobowiązania, powstałe przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej;
- 3) może zbywać własne środki trwałe i wyposażenie;
- 4) ma prawo albo obowiązek uczestniczyć w postępowaniach sądowych, postępowaniach podatkowych i administracyjnych związanych z działalnością gospodarczą wykonywaną przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej;
- 5) wykonuje wszelkie obowiązki nakazane przepisami prawa;
- 6) może osiągać przychody finansowe, także z działalności prowadzonej przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej.

Dodatkowo, w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego³¹ dotyczącego obowiązku posiadania ubezpieczenia społecznego, zawieszenie działalności gospodarczej nie jest czasowym jej zaprzestaniem, ale jej ograniczeniem. Trudno przyjąć, że w czasie zawieszenia działalności przedsiębiorca traci swój status oraz zupełnie zaprzestaje wykonywania działalności w sposób zorganizowany i ciągły, o czym świadczy dozwolenie wykonywania czynności wymienionych w art. 25 ust. 2 pr. przeds. Dlatego w omawianym przypadku przedsiębiorca zachowuje zdolność upadłościową ogólną jako przedsiębiorca na podstawie art. 5 ust. 1 pr. up. i nie ma zdolności konsumenckiej;

b) małżonka, który odpowiada za zobowiązania swojego małżonka-przedsiębiorcy

W praktyce często ma miejsce sytuacja, w której małżonek udziela osobistego zabezpieczenia wobec wierzyciela swojego małżonka-przedsiębiorcy. Takie zabezpieczenie przybiera z reguły formę poręczenia lub przystąpienia do długu. Nie mam wątpliwości, że dokonanie takiej czynności o kauzie w postaci zabezpieczenia cudzego długu nie jest samo w sobie czynnością w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. Jest tak nawet mimo tego, że owo przystąpienie dotyczy długu związanego z działalnością gospodarczą.

Ocenie podlegać powinien status małżonka poręczającego. Sama czynność poręczenia jako czynność jednorazowa i nienakierowana bezpośrednio na zarobek (nawet jeśli pośrednio prowadzi do uzyskania korzyści dla poręczającego) pozostaje poza zakresem pojęcia działalności gospodarczej. Jeśli osoba ta nie prowadzi stałej, zorganizowanej działalności zarobkowej, niezależnie od tego, czy jest to działalność polegająca na udzielaniu poręczeń lub gwarancji, to osoby takiej nie można zakwalifikować jako przedsiębiorcy, a zatem możliwe jest ogłoszenie w jej przypadku upadłości konsumenckiej.

Inaczej może być oceniana osoba, która w sposób czynny angażuje się w działalność gospodarczą swojego współmałżonka. Często to zaangażowanie wynika z obowiązków określonych w umowie o pracę lub umowie o świadczenie usług (np. umowa zlecenia). Czasami podstawą współpracy jest stosunek grzeszności-

³¹ Por. wyrok SN z 17.06.2011 r., II UK 377/10, OSNP 2012/15–16, poz. 203.

wy, korzyści „pomagającego” zaś polegają na ogólnym powiększaniu dobrobytu utrzymywanej rodziny. W niektórych przypadkach tego typu działanie przybiera formę współprowadzenia działalności. Osoba taka będzie przedsiębiorcą, nawet jeśli nie jest wpisana do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Jeśli taka działalność spełnia kryteria działalności gospodarczej, to upadłość konsumencka jest wyłączona. Osoba ta ma jednak zdolność upadłościową jako przedsiębiorca;

c) osób nieposiadających zdolności do czynności prawnych lub osób o ograniczonej zdolności do czynności prawnych

W orzecznictwie i doktrynie przeważa pogląd, że osoba fizyczna, która nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych, nie może prowadzić działalności gospodarczej, a zatem nie może być uznana za przedsiębiorcę³². W takim razie należy zastanowić się nad konsumencką zdolnością upadłościową następujących osób fizycznych:

- 1) osoby fizycznej, która nie ukończyła 13 lat, oraz osoby fizycznej, która została ubezwłasnowolniona całkowicie.

Osoba ta ma zdolność prawną oraz zdolność sądową. Osoba ta nie ma zdolności do czynności prawnych ani zdolności procesowej. W takim przypadku dokonuje ona czynności prawnych oraz procesowych przez przedstawicieli ustawowych. Przedstawicielem ustawowym małoletniego, który nie ukończył 13 lat, jest rodzic (art. 98 § 1 k.r.o.) lub opiekun, gdy rodzice nie żyją, są nieznanymi lub zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej (por. art. 94 § 3 oraz art. 145 § 2 k.r.o.). Przedstawicielem ustawowym ubezwłasnowolnionego całkowicie jest jego opiekun lub rodzic, jeśli pozostaje on jeszcze pod władzą rodzicielską (art. 13 § 2 k.c.).

Osoby te mają zdolność upadłościową jako nieprowadzące działalności gospodarczej, natomiast wszelkie prawa w ich imieniu wykonuje przedstawiciel ustawowy (opiekun lub rodzic). Przyjąć trzeba, że na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości takiej osoby wymagane jest zezwolenie sądu opiekuńczego, czynność ta rodzi bowiem skutki przekraczające zakres zwykłego zarządu (art. 101 § 3 k.r.o.). Sam wniosek o ogłoszenie upadłości po uzyskaniu zezwolenia sądu może być złożony przez każdego z nich samodzielnie (art. 98 § 1 k.r.o.);

³² Por. wyrok SA w Warszawie z 22.04.2009 r., VI ACa 1083/08, OSA 2012/4, poz. 60–72; S. Dmowski (aktualizacja R. Trzaskowski) [w:] *Kodeks cywilny...*, red. J. Gudowski, komentarz do art. 43³, teza 10; A.K. Kruśzewski [w:] *Prawo przedsiębiorców...*, komentarz do art. 4, pkt 2.1; C. Kosikowski, *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa 2013, komentarz do art. 4, pkt 3. Przy czym do innego wniosku dojdziemy, analizując przypadki prowadzenia działalności w innych państwach. Jeśli w danym państwie dozwolone jest prowadzenie działalności gospodarczej wcześniej (np. od 16 lat), to – mocą regulacji kolizyjnych, np. art. 11 ust. 2 ustawy z 4.02.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. z 2015 r. poz. 1792) – osoba taka może być uznana za przedsiębiorcę również w Polsce. Jej zdolność do czynności prawnych będzie w tym przypadku oceniana według prawa państwa, w którym przedsiębiorstwo jest prowadzone.

2) osoby fizycznej, która ukończyła 13 lat, ale nie ukończyła lat 18, oraz osoby fizycznej, która została ubezwłasnowolniona częściowo.

Osoba ta ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Co do małoletniego, który ukończył 13 lat, aktualne są uwagi dotyczące osoby, która tego wieku nie ukończyła. Małoletni ma więc zdolność upadłościową, natomiast wniosek w jego imieniu może złożyć rodzic lub opiekun za zezwoleniem sądu opiekuńczego.

Co do osoby pełnoletniej, która została ubezwłasnowolniona częściowo, ustanawia się kuratelę (art. 16 § 2 k.c.). W tym celu sąd opiekuńczy może ustanowić kuratora (art. 181 § 1 k.r.o.). Po ustanowieniu kuratora czynności prawne w imieniu i na rzecz osoby wykonuje kurator. Ubezwłasnowolniony częściowo ma więc zdolność upadłościową, wniosek o ogłoszenie upadłości zaś składał będzie kurator. Do złożenia wniosku będzie natomiast wymagane zezwolenie sądu opiekuńczego. Złożenie wniosku upadłościowego mieści się w zakresie wszelkich ważniejszych spraw, które dotyczą osoby lub majątku osoby ubezwłasnowolnionej (art. 156 w zw. z art. 178 § 2 k.r.o.).

Powyższe uwagi stosuje się również do osób, dla których sąd ustanowił doradcę tymczasowego na podstawie art. 549 k.p.c. w ramach postępowania w przedmiocie ubezwłasnowolnienia. Osoba, dla której ustanowiono doradcę tymczasowego, ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych na równi z osobą ubezwłasnowolnioną częściowo. Do doradcy tymczasowego stosuje się przepisy o kuratorze osoby częściowo ubezwłasnowolnionej.

Osoby te mają zdolność upadłościową jako nieprowadzące działalności gospodarczej;

d) dziecka poczętego, ale jeszcze nienarodzonego

Zgodnie z art. 922 § 1 k.c. prawa i obowiązki majątkowe zmarłego z chwilą jego śmierci przechodzą na jedną lub kilka osób. Prawo cywilne dopuszcza przy tym warunkową zdolność prawną osoby fizycznej przed jej urodzeniem. Chodzi o tzw. nasciturusa, czyli dziecko poczęte, ale jeszcze nieurodzone, pod warunkiem że urodzi się żywe. Zdolność ta wynika z art. 927 § 2 k.c., zgodnie z którym dziecko w chwili otwarcia spadku już poczęte może być spadkobiercą, jeżeli urodzi się żywe. Ta sama zasada dotyczy zapisobiorców (art. 972 k.c.). Na kanwie art. 927 § 2 oraz art. 9 k.c. należy domniemywać, że dziecko urodzone przyszło na świat żywe, po jego urodzeniu zaś należy przyjąć, że żyło ono już w chwili otwarcia spadku³³.

Może się więc zdarzyć, że w ramach dziedziczenia nasciturus stanie się dłużnikiem. W takim razie pojawia się pytanie, czy nasciturus ma zdolność upadłościową.

³³ Por. J. Ciszewski, J. Knabe [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. J. Ciszewski, Warszawa 2014, komentarz do art. 927.

Z jednej strony można by doszukiwać się argumentów na rzecz odpowiedzi twierdzącej. Już bowiem na tym etapie mogą być realizowane cele postępowania upadłościowego w postaci umorzenia zobowiązań dłużnika. Zgodnie z art. 182 k.r.o. dla dziecka poczętego, lecz jeszcze nieurodzonego ustanawia się kuratora (tzw. *curator ventris*). Dzieje się tak, jeżeli jest to potrzebne do strzeżenia przyszłych praw dziecka. Kuratela ustaje z chwilą urodzenia się dziecka. Kuratora ustanawia sąd opiekuńczy, którym jest sąd właściwy według miejsca zamieszkania lub pobytu matki (art. 599 k.p.c.). Można by więc przyjąć, że kurator jest uprawniony do złożenia wniosku o upadłość konsumentką nasciturusa. Orzeczenia wydane w tym postępowaniu będą w pełni skuteczne pod warunkiem, że dziecko urodzi się żywe.

Jeśli dziecko urodzi się martwe, dalsze postępowanie należy uznać za bezprzedmiotowe. Co więcej, w takiej sytuacji nie powinno ono być w ogóle wszczynane. Mając to na uwadze, najważniejsze w takiej sytuacji byłoby odpowiednie stosowanie art. 371 pr. up., zgodnie z którym postępowanie upadłościowe podlega uchyleniu w razie prawomocnego odrzucenia albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości. W takiej sytuacji, w zakresie zmiany stosunków prawnych, do których doszło na skutek upadłości, stosuje się również art. 372 ust. 2 pr. up. Na jego podstawie należy odpowiednio stosować art. 372 ust. 1 pr. up., zgodnie z którym zmiany stosunków prawnych dokonane na podstawie przepisów ustawy obowiązują upadłego i drugą stronę również po uchyleniu postępowania upadłościowego. Osoba, na rzecz której dokonano tych zmian, czyli osoba, która stała się podmiotem praw i obowiązków spadkodawcy, może jednak cofnąć wypowiedzenie umów dokonane przez syndyka, jeżeli nie upłynął termin wypowiedzenia, a ponadto może w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia albo doręczenia postanowienia, którym uchylono postępowanie – odstąpić od umów zawartych przez syndyka, jeżeli umowa przez nich zawarta nie została wykonana albo została wykonana częściowo.

Z drugiej jednak strony, przyznanie zdolności upadłościowej nasciturusowi jest raczej wyłącznie teoretyczną konstrukcją myślową, pozbawioną raczej praktycznej doniosłości. W przypadku złożenia przez kuratora wniosku o ogłoszenie upadłości sąd musiałby badać wszelkie przesłanki ogłoszenia upadłości, w tym niewypłacalność dziecka nienarodzonego. Sąd musiałby ustalić, że nasciturus nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych oraz że posiada majątek wystarczający na pokrycie kosztów przyszłego postępowania. Takie ustalenia byłyby trudne do poczynienia w sytuacji, gdy na tym etapie nie wiadomo jeszcze chociażby, czy spadek zostanie przyjęty wprost, czy z dobrodziejstwem inwentarza, czy też może zostanie w całości odrzucony (wraz z długami spadkowymi). Jakkolwiek więc przyznanie dziecku poczętemu, lecz jeszcze nienarodzonemu zdolności upadłościowej jest kuszącym intelektualnie zadaniem, to w praktyce postępowanie w tym przypadku raczej nie powinno być prowadzone.

2. W postanowieniu o ogłoszeniu upadłości sąd może postanowić, że postępowanie upadłościowe wobec osób, o których mowa w ust. 1, będzie prowadzone zgodnie z przepisami części pierwszej, jeżeli jest to uzasadnione znacznym rozmiarem majątku dłużnika, znaczną liczbą wierzycieli lub innymi uzasadnionymi przewidywaniami co do zwiększonego stopnia skomplikowania postępowania.

13. Sytuacja majątkowa niektórych osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej jest na tyle rozbudowana i skomplikowana, że uproszczenia określone w przepisach o upadłości konsumenckiej mogłyby nie przystawać do zadania stojącego przed organami postępowania. Dotyczy to szczególnie byłych przedsiębiorców, zwłaszcza w krótkim okresie po zakończeniu działalności. Wtedy sytuacja w zasadzie nie różni się od sytuacji przedsiębiorcy, wobec którego ogłoszono upadłość.
14. To sąd *ad casu* będzie oceniał, czy zachodzą przesłanki prowadzenia sprawy wedle przepisów ogólnych. Pojęcia znacznego majątku oraz znacznej liczby wierzycieli winny być oceniane przy porównaniu do typowych stanów faktycznych w upadłościach konsumenckich, a nie w upadłościach przedsiębiorców. Jeśli wnioskodawca posiada 50 wierzycieli oraz majątek o wartości 2,5 mln zł, to taki majątek i liczba wierzycieli mogą być uznane za znaczne jedynie w porównaniu do typowych postępowań konsumenckich. To powinno wystarczyć, aby sąd uznał, że sprawa będzie prowadzona według przepisów ogólnych.

Nie oznacza to jednak, że sąd powinien ekstensywnie korzystać z wyjątkowego skądinąd zapisu art. 491¹ ust. 2. Uproszczenia w upadłości konsumenckiej mają na celu usprawnienie i przyspieszenie postępowania upadłościowego wobec konsumentów, szczególnie że przenoszą one ciężar prowadzenia postępowania na organy pozasądowe. Trzeba te przepisy interpretować w sposób pozwalający na objęcie ich zastosowaniem jak największej liczby przypadków.

15. Postanowienie sądu o prowadzeniu postępowania upadłościowego zgodnie z przepisami części pierwszej Prawa upadłościowego jest postanowieniem odrębnym od postanowienia o ogłoszeniu upadłości i jako takie nie podlega zaskarżeniu na podstawie art. 33 ust. 1 pr. up. Formalnie będzie ono stanowiło jeden z punktów postanowienia o ogłoszeniu upadłości (podobnie jak np. wyznaczenie syndyka – por. art. 491⁵ ust. 1 pkt 5 pr. up.), co nie wyłącza jego odrębności. Sąd nie musi więc uzasadniać tego postanowienia, ale dobrą praktyką byłoby podanie racji, które przyświecały sądowi.
16. Na podstawie art. 491⁵ ust. 2 pr. up. o prowadzeniu postępowania upadłościowego w trybie przepisów ogólnych sąd może postanowić również po ogłoszeniu upadłości. Przesłanką takiego orzeczenia będzie późniejsze uznanie zajścia okoliczności z art. 491² ust. 2 pr. up. Przyjmując także, że możliwa jest odwrotna sytuacja, w której